

5. EESTI SPORDI KONGRESSI SEKTSIOON TREENERID

PEATEEMA:

TREENERITE KUTSEKVALIFIKATSIOONINÕUETE VÄLJATÖÖTAMINE JA KUTSEKVALIFIKATSIOONI TÕENDAMISE NING OMISTAMISE ALUSED

TAUST:

A. TREENERITE ARV

Treeneritena tegutsevate isikute arv Eestis 2001.a. lõpuks on 2200 - 2500.

See väide põhineb kahel statistilisel aruandel, mis võivad omavahel teatud määral kattuda.

1. Spordiklubide statistilise aruande esitasid 1056 klubi võimalikust ~ 1600-st (seega ~ 66 %) ja nende andmete summas oli treenerite arv klubides:

Põhikohaga treenerid	481
Mittetäieliku tööajaga treenerid	339
Vabatahtlikud / tasustamata treenerid	1271
KOKKU	2091

Arvestades, et spordiklubidest jätsid aruanded esitamata 1/3 ja ilmselt on seal ka vähem tegevust, kuid teoreetiliselt võib seal tegutseda 200 – 300 treenerit

2. Spordikoolide statistilise aruande esitasid kõik 43 tegutsevat spordikooli ja nende andmete summas oli treenerite arv spordikoolides:

Põhikohaga treenerid	312
Mittetäieliku tööajaga treenerid	159
KOKKU	471

Tuleb arvestada, et ilmselt eksisteerib spordiklubide ja spordikoolide vahel kattuvusi.

3. Spordialaliitude, spordibaaside, koolide ja äriühingute poolt on samuti tööle võetud treenereid, kuid nende isikute täpne koguarv puudub.
4. Treenerite mitteametlikku andmebaasi, mille koostas ESK 1998.a. ja täna hoiab EOK, on kantud 1191 treenerit. Andmebaasi täiendatakse pidevalt.
5. **Lähedane elukutse:** Haridusministeeriumi andmetel tegutseb 2002/2003. õppeaastal Eesti koolides 1402 kehalise kasvatuse õpetajat, kellest 88% on tööl põhikohaga.

B TREENERITE ERIALASE HARIDUSE TASE

Lähtudes statistilistest aruannetest 2001. aasta kohta saab väita, et

Spordiklubide treeneritest on eriharidus 882 2091-st (42,18%)

Spordikoolide treeneritest on eriharidus 301 471-st (63,91%)

EOK treenerite andmebaasi põhjal on eriharidusega treenereid 625 1191-st (52,48%)

Nende andmete põhjal saab eeldada, et eriharidusega treenereid (nii palgalistest kui tasustamata treeneritest) on umbes 50%

C TREENERITE TÖÖANDJAD

Lähtudes statistilistest aruannetest 2001. aasta kohta saab väita, et tasustatavate treenerite tööandjateks on:

Spordiklubi (eraõiguslik juriidiline isik, MTÜ)	820 treenerile
Spordikool (kohaliku omavalitsuse asutus)	233 treenerile
Spordikool (eraõigusliku juriidilise isiku või eraisiku asutus)	238 treenerile

Nende andmete põhjal saab väita, et tööandjad on MTÜ-d, eraspordikoolid ja KOV-d, riik ei ole teadaolevalt ühelegi treenerile tööandja.

TREENERI KUTSE JA ÜHTNE KVALIFIKATSIOONISÜSTEEM:

Spordi riikliku juhtimise perioodil, ~ 1990ndate alguseni, mil valdavale osale treenereist oli tööandjaks riik, kas läbi oma koolide, asutuste või riiklike organisatsioonide, toimus ühtne treenerite atesteerimise ja kutsequalifikatsiooni omistamise süsteem. Mitmel tasandil tegutsesid atesteerimise komisjonid ja omistatud treenerikategooria mõjutas otseselt treenerite töötasu.

Viimase kümne aasta jooksul on Eesti spordiliikumises toimunud olulised muudatused.

Arvukalt on asutatud spordiklubisid, spordialaliidud on kujunenud organisatsiooniliselt tugevamateks ja haldavad edukalt oma spordiala võistlussüsteemi nii Eestis kui osalemise kaudu rahvusvaheliselt.

Samas on spordiliikumise ekstensiivsel arenguperioodil rida olulisi õppe-treeningtöö küsimusi jäänud lahendamiseks isereguleerumise teel või on hoopis lahenduseta.

Üks taolistest küsimustest on treeneri kui kutse tunnustamine, väärtustamine ja sellele vastav tasustamine.

Kas praegune olukord rahuldab, kui

- ? puudub terviklik ja süsteemne ülevaade Eestis tegutsevatest treeneritest spordialade ja piirkondade kaupa?
- ? nn. treenerina võib tegutseda igaüks, sõltumata tema teadmistest ja oskustest, ettevalmistusest ja kogemustest?
- ? treenerite oskuste ja teadmiste hindamiseks puudub ühtlustatud kord?
- ? treenerite enesetäiendamine ja koolitusüritused on üldreeglina kaootilised ja süsteemidud?
- ? treenerite enesetäiendamine ja koolitamine ei ole motiveeritud ei moraalselt ega materiaalselt?

IDEAALMAASTIK

- treenerite kutseoskuskõrred üldtunnustatud viiel tasemel on määratletud;
- treenerite kutsestandardid spordialadel kõigil viiel tasandil on välja töötatud;
- kutseoskuskõrre omandamiseks ja täiendamiseks on loodud koolitusvõimalused;
- kutseomistamise organisatsiooniline struktuur on välja arendatud;
- kutseomistamise kord ja tingimused on määratletud;
- kutseoskuste tõendamise ühtne ja tunnustatud alus - kutsetunnistus on kasutusel;
- kutsequalifikatsioon on üks oluline tegur treeneri töö tasustamise määramisel;
- treenerite kutseregister toimib ja on pidevalt uuendamises.

Ideaaleesmärkide elluviimisel saavutaksime olukorra, kus:

- ✦ kõigil asjaosalistel on selgem ülevaade olukorrast;
- ✦ treenerina saavad tegutseda ainult tõendatud kutseoskustega isikud;
- ✦ kutsequalifikatsioon loob kindlustunde töötasu osas tööjõuturul;
- ✦ treener saab kehtiva kutsetunnistuse alusel oma tööjõudu müüa ka teistes riikides;
- ✦ klubide jt. toetamisel saab aluseks võtta kutseoskustega treenerite olemasolu;
- ✦ treenerid on huvitatud oma kutseoskuste täiendamisest;
- ✦ on võimalik koostada põhjendatud tellimus nii riigieelarvest kui selle väliselt ettevalmistatavate treenerite osas;
- ✦ on võimalik paremini planeerida ja põhjendatumalt taotleda koolituseks ning täienduskoolituseks vahendeid;
- ✦ paraneb treeningprotsessi juhtimise tase ja tõuseb ohutus;

Senised arengud.

4 aastat tagasi toimunud spordikongressi eel tegeleti aktiivselt sama küsimusega, kuigi nurk, mille alt läheneti oli teine:

tookord asetati rõhk koolitusele, st teatud kindlate üld- ja erialaste programmide läbimisele, tunnihahtude fikseerimisele, millega eeldati kvalifikatsiooni saamist. Teoreetiliselt oli baas õige ja see kiideti ka heaks. Spordikoolituse süsteemi võtsid paljud spordialaliidud aluseks oma alasisese treenerite koolituse elluviimiseks ja andsid välja ka tunnistusi koolitusastme läbimise kohta. Kuid tollal ei saavutatud eesmärki tasemekoolituse tunnistuse riikliku tunnustamise osas. Samas ei ole tehtud töö asjata. On loodud baas koolitussüsteemi edasiarendamiseks.

V Eesti Spordi Kongressi ette valmistades on rõhk asetatud

- treenerite kutseoskusnõuetele ja -teadmistele, nende fikseerimisele, st. kutsestandarditele
- kutsekvalifikatsiooni omistamisele
- kutsetunnistuse riiklikule ja rahvusvahelisele tunnustatusele

Spordiorganisatsioonidele on leitud hea partner – Kutsekvalifikatsiooni sihtasutus ehk kutsekoda Kutsekoja tegevuse eesmärkideks on:

- ühtse ja korrastatud kutsekvalifikatsioonisüsteemi loomisele ja arendamisele kaasaitamine ning
- Eesti töötajate kvalifikatsiooni võrreldavuse ja teiste riikide poolt tunnustamise saavutamiseks eelduste loomine.

Nende eesmärkide saavutamiseks:

- korraldab Kutsekoda kutsenõukogude tegevust, kutsestandardite väljatöötamist, täiendamist ja parandamist ning hindamisaluste väljatöötamist,
- töötab välja metoodika töötajate kvalifikatsioonisüsteemi ja kvalifikatsiooni hindamissüsteemi arendamiseks ja rakendamiseks,
- peab volitatud töötajana riiklikku kutseregistrit

Spordiorganisatsioonide poolt vaadatuna on Kutsekoda tugisüsteem, kelle kaasabil ja kaudu on võimalik korrastada treeneri kutsega seonduvad paljud probleemid.

Samas ei lahenda tugisüsteem ühtegi probleemi ilma spordiorganisatsioonide ühtse tegutsemise ja initsiatiivita. Lahenduse võti on meie käes.

Kõik sõltub sellest, kui otsustavalt ja plaanikindlalt me asume tegutsema.

Kongressi sektsioonitöö eesmärk on saada adekvaatset informatsiooni nii olukorrast kui võimalustest seda parandada, tutvuda kutsekoja eesmärkide ja töökorraldusega, arutada läbi treenerite kutsekvalifikatsiooni süsteemi loomise (taastamise) üldküsimused ning kaaluda praktilisi samme ja ettepanekuid, mis aitaksid kaasa kutsekvalifikatsioonisüsteemi juurutamisele.

**V EESTI SPORDI KONGRESSI TREENERITE SEKTSIOONI
ETTEPANEKUD OTSUSTAMISEKS ja
TEADA VÕTMISEKS**

OTSUSTADA

**Kiita heaks Eesti treenerite
kutsekvalifikatsiooni süsteemi loomine
Arendada treenerite kutsekvalifikatsiooni
süsteemi väljatöötamisel tihedat koostööd
Kutsekvalifikatsiooni sihtasutusega**

**Luaa EOK juures ametlik treenerite and-
mebaas ja kohustada kõiki tööandjaid
esitama nõuetekohast informatsiooni**

**Kehtestada treenerite kutseoskuste
hindamise süsteem viie astmelisena
lähtudes Euroopa Komisjoni poolt kinni-
tatud treenerite kvalifikatsioonisüsteemist
Töötada välja sporditreenerite kutsekvali-
fikatsiooni nõuded (kutsestandardid)**

**Koostada õppekavad kutseoskuste
omandamiseks ja täiendamiseks**

**Kiita heaks Eesti Olümpiakomitee
esitamine treenerite kutset omistavaks or-
ganisatsiooniks (KOO)**

**Kiita heaks spordialade kutsekomisjonide
loomine spordialaliitude juures.**

**Asuda läbirääkimistesse treenerite töö-
andjatega, et saavutada kokkulepe kutse-
taseme tasustamise tingimustes**

**Seadustada kutsekvalifikatsiooni
omamise nõue organiseeritud treeningtöö
läbiviimisel**

VÕTTA TEADMISEKS, et

Eesti Olümpiakomitee (EOK) on loonud side-
med Kutsekvalifikatsiooni sihtasutusega
(Kutsekojaga)

EOK ja Eesti Treenerite Ühendus (ETÜ) on
esitatud asutatava Kultuuri Kutsenõukogu
liikmeteks

EOK, ETÜ, Tartu Ülikooli, spordialaliitude ja
Kutsekoja esindajatest on moodustatud
Töörühm ettevalmistavaks tegevuseks
Olemasolevas mitteametlikus andmekogus
on 1191 treeneri andmed

Töörühm pidas otstarbekaks rakendada viie
tasandilist süsteemi, mille iga taseme kirjelda-
misel kasutatakse numbreid, kuid millele võib
leida iseloomustavad nimed

Töörühm on alustanud treeneritele esitata-
vate kutseoskuste ja -teadmiste kaardista-
mist. Põhi-, eri-, lisaoskused ning -teadmised.
Tartu Ülikool ja Tallinna Pedagoogikaülikool
on põhioskusi ja -teadmisi puudutavate õppe-
kavade osas valmis koostööks, erioskuste ja -
teadmiste osas tuleb kaasata spordialaliidud

